

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987

BRNO 1990

zela studna. Jde ovšem o usedlosti nikoliv zemědělského, nýbrž výrobně-řemeslného rázu, jaké se objevují v zárodečných formách měst raného středověku.

L i t e r a t u r a :

Arbman, H. 1969: Vikingové. Praha.

Brónsted, J. 1967: Vikingové. Sága tří století. Praha.

Dostál, B. 1975: Břeclav-Pohansko IV. Velkomoravský velmožský dvorec. Brno.

Dostál, B. - Vignatiová, J. 1985: Břeclav-Pohansko 1983 /okr. Břeclav/, PV 1983, 44.

Dostál, B. - Vignatiová, J. 1987a: Břeclav-Pohansko 1984 /okr. Břeclav/, PV 1984, 36-38, obr. 14-20.

Dostál, B. - Vignatiová, J. 1987b: Břeclav-Pohansko 1985 /okr. Břeclav/, PV 1985, 42-44, obr. 11-13.

Dostál, B. - Vignatiová, J. 1989: Břeclav-Pohansko 1986 /okr. Břeclav/, PV 1986, v tisku.

Pitterová, A. 1976: Jedna z nejstarších staroslovanských stavebních technik, Český lid 63, str. 93-97.

Břeclav - Pohansko 1987 / Bez . Břeclav / . Im Jahre 1987 wurden im nordöstlichen Teil des Burgwalles zwei Abschnitte auf einer Gesamtfläche von 1800 m² /Abb. 1/ durchgegraben. Insgesamt hat man 19 eingetiefte Siedlungsobjekte untersucht, von diesen zwei Erdwohnhütten /Halbsemljanka/, fünf grosse und tiefe ovale Objekte, sechs kleinere seichte ovale Objekte, vier gräbchenartige Objekte, eine grosse viereckige Erdhütte vom Produktionscharakter und zwei Brunnen. Ausser diesen wurden drei oberirdische Bauten mit Pfostenkonstruktion der Wände, als Lagerräume dienend, drei fundlose Skelettgräber und ein sich verzweigendes Gräbchen einer frühmittelalterlichen Umfriedung festgestellt.

Die Entdeckungen aus dem Jahre 1987 ergänzten die Erkenntnisse aus den früheren Jahren, aufgrund deren erwiesen wurde, dass der südliche Teil der grossmährischen Siedlung in der Waldbaumschule in einzelne Gehöfanlagen eingeteilt war, die teilweise durch Umzäunungen abgeteilt waren, in jeder von diesen war ein Brunnen. Es handelte sich um Gehöfte von einem produktions-handwerklichen Charakter, wie sie in den gleichzeitlichen Stadtformen des europäischen frühen Mittelalters erscheinen.

In der Ausfüllung der Objekte war ausser einer grossen Scherben- und Tierknochenanzahl eine ziemliche Menge an Eisenschlacke, an beinernen Flechnadeln, Ahlen und Schleifsteinen. Man fand auch beinerne Nadelbüchsen, das Bruchstück eines römischen Ziegels, den Teil eines Ringharnisches und vermutlich das Bruchstück eines eisernen Helmes. Zu den bedeutendsten Funden gehörte eine bronzene Schlaufe des Blatica-Mikulčice Stiles /Abb. 17:3/, in der gleichen Form, wie der ältere Fund aus dem Areal des Herrenhofes, gegossen; diese Tatsache zeugt von einer lokalen Produktion dieses Schmuckes.

Ein Teil der im Jahre 1987 entdeckten Objekte gewährte auch gewisse horizontal stratigraphische Beobachtungen, welche ausser einem altburgwallzeitlichen Wohnobjekt auch Objekte des Blatica-Mikulčice Horizontes und Bauten des eigentlichen grossmährischen Zeitabschnittes zu unterscheiden erlaubten.

VÝZKUM NA HRADISKU CHOTĚBUZ - PODOBORA U ČESKÉHO TĚŠÍNA V ROCE 1987 /okr. Karviná/

Pavel K o u ř i l , AÚ ČSAV Brno

Systematický archeologický výzkum bikulturního výšinného hradiska v Chotěbuzi - Podoboře se v sezóně 1987 zaměřil na plošný odkryv na prvním předhradí, a to v jeho severozápadní části, u paty valu. Celkově prokopaná plocha, rozčleněná na čtverce 5 x 5 m orientované podle světových stran, představuje 225 m² a bylo na ní zaregistrováno 14 objektů, z toho 8 slovan-ských /č. 49, 50, 54, 55, 56, 57, 58, 60/ a 6 halštatských /č. 51, 52, 53, 59, 61, 62/.

Objekty halštatské byly většinou mělce zahloubené, poměrně malé, měly víceméně nepravidelný tvar a ve své vyluhované výplni obsahovaly pouze zlomky hrubé neforemné keramiky, svědčící pro závěr tohoto období /HD/. Stejný materiál pochází i z halštatské vrstvy, mocné v průměru 5 - 10 cm.

Slovanské objekty byly rozmanitější jak tvarově, tak i funkčně, tři nebyly zatím dobrány, neboť pokračují pod profilem do neprokopané plochy. Z nich je nejzajímavější objekt č. 56, jehož střed tvoří část shořelé srubové konstrukce, lomící se v pravém úhlu, za níž následuje

souběžně položený žlab s 10 poměrně velkými kúlovými jámami. V jeho blízkosti se nacházel objekt č. 55 ve tvaru oválné nevelké zahloubené jámy s píčkou uprostřed /zřícená mazanice klenba/. Za obytný snad můžeme pokládat objekt č.60, který se projevil mělce vanovitě prošlapanou podlahou a vyvýšeným ohništěm. Ostatní jsou s největší pravděpodobností výrobního charakteru, všechny objekty jsou pak datovány do průběhu starší fáze zdejšího slovanského osídlení, tj. do 8. - 9. století.

Otevřenou otázkou zůstává množství železné strusky i železné suroviny, ke kterým zatím nemáme tavící zařízení.

Grabung auf dem Burgwall Chotěbuz - Podobora bei Český Těšín im Jahre 1987 / Bez. Karviná/. In der Saison 1987 verliefen die Grabungsarbeiten auf der ersten Vorburg, in ihrem nordwestlichen Teil. Hier hat man eine Fläche von 225 m² abgedeckt, auf der 14 Objekte erfasst worden waren - 8 slawische und 6 hallstattzeitliche. Die hallstattzeitlichen Objekte waren ausdruckslos, seicht eingetieft und verhältnismässig klein, in ihrer ausgelaugten Ausfüllung befand sich grobe formlose Keramik, vom Ende dieses Zeitabschnittes zeugend /HD/.

Die slawischen Objekte waren formlich sowie funktionell verschiedenartiger, alle kann man in die ältere Phase der hiesigen slawischen Besiedlung datieren, d.h. in den Verlauf des 8. - 9. Jahrhunderts. Als offen bleibt die Frage der Menge an Eisenschlacke sowie Eisenrohstoff, zu welchem wir vorläufig keine Schmelzvorrichtung kennen.

STARÉ MĚSTO - ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY V ROCE 1987 /okr. Uherské Hradiště/

Luděk Galuška, MM Brno

První polovina 80. let z hlediska archeologie na Staroměstsku byla plně ve znamení výzkumů zbytků architektury, nalezené v těsné blízkosti někdejší rotundy sv. Michala v poloze "Na dědině". Názory na jejich chronologii a interpretaci se v mnoha případech rozcházel, neboť na nalezišti se zjistily předměty z doby halštatské a římské, z období velkomoravského i těsně následujícího, ale také doklady života ze 13. století. Minimálně je však zastoupena doba mladohradištní. Po roční přestávce se zde výzkumy v roce 1987 opět rozeběhly a nad jejich výsledky byla svolána koncem srpna odborná komise na čele s akademikem J. Poulíkem. Podrobněji pojednáme o získaných materiálech až v souvislosti s celkovým ukončením výzkumů v poloze "Na dědině".

Paralelně s výše uvedenými odkryvy probíhal také předstihový výzkum u staroměstské pošty v blízkosti polohy "Za radnicí", kde bude realizována výstavba obchodního střediska. Po získání znalostí o půdním a nálezovém profilu lokality byla pomocí mechanismů skryta horní vrstva zeminy. Podloží se nacházelo v hloubce 180 - 190 cm od dnešní úrovně povrchu a na ploše cca 90 m² bylo výzkumem odkryto 8 zčásti se překrývajících objektů z rozmezí 8. - 13. století. Zvláště výrazná se jevila zemnice z konce doby mladohradištní, která narušila obydlí z 8. století i část výrobního zařízení velkomoravské klenotnické - kovolitecké dílny, doložené m.j. také částí pece. Stopy po činnosti klenotníků v podobě zlomků tyglíků, keramiky s nataveninami neželezných kovů i drobné kovolitecké strusky se našly i v částečně zachycených objektech, které zasahovaly až za rámec výzkumu. Poukazuje to na skutečnost, že sonda zachytila část snad výrobního sídliště, z něhož některé dílny byly už zkoumány v roce 1980 v poloze "Za radnicí". Vzhledem k intenzitě osídlení těchto míst i získané superpozici jednotlivých objektů, jež umožní poznání života zdejší sídlištní aglomerace v době Velké Moravy a v období těsně následujícím, zde budou výzkumy pokračovat.

Staré Město - Archäologische Untersuchungen im Jahre 1987 / Bez. Uherské Hradiště/. Im Jahre 1987, nach einjähriger Pause, setzten wiederum die Grabungsarbeiten in der Flur "Na dědině", in der Nähe der einstigen Rotunde des Hl. Michael fort. Seit 1980 werden hier Reste einer steinernen Architektur mit gegossenen Mörtelfussböden untersucht, die in Zeitspanne zwischen dem 9. - 13. Jahrhundert gehören.

Gleichzeitig verlief eine Grabung in der Flur "Za radnicí" an Stellen, wo ein Einkaufszentrum gebaut werden soll. Man hat eine Besiedlung aus dem 8. - 13. Jahrhundert erfasst, wobei eine besondere Aufmerksamkeit die Abdeckung des eingetieften Teiles einer Schmuck-Metallgiesserwerkstätte mit einer Produktionswärmeeinrichtung verdient. In den Funden erschienen

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Grafická úprava: L. Trávníčková
Na titulním listě: nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
Tisk: **PENTA**
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné